

Äkta delaktighet

En inspirationskrift från
Kulturhuset Blå Stället
i Göteborg, där en stor del
av aktiviteterna kommer till
på initiativ från (och/eller
genomförs tillsammans med)
besökare.

Huset letade efter något nytt för sin nystart efter ombyggnationen – tills vi själva hittade det nya och gav det till ledningen. De behövde den kraften. Ledningen och vi som var engagerade drev utvecklingen framåt tillsammans.

José

Aktiv i Blå Ställets Vänner

Äkta delaktighet

En skrift från Kulturhuset Blå Stället | 2019

Text och layout

María Wängersjö

Kulturhuset Blå Stället

031-365 17 00 | bla.stallet@angered.goteborg.se | www.goteborg.se/blastallet

Hur skapar man äkta delaktighet?

Delaktighet finns med i de flesta styrdokument. En vacker ambition – som tyvärr ofta stannar vid ett dialogmöte eller två, eller kanske ett projekt som fungerar så länge det finns finansiering, och som sedan rinner ut i sanden. Eller så bjuder man in till dialog, men får inget större gensvar.

Här vill vi visa på ett lyckat exempel på **äkta delaktighet**.

På Kulturhuset Blå Stället i Angered har en stor del av programpunkterna sitt ursprung i idéer eller input från besökare. I många av aktiviteterna deltar frivilliga med allt från marknadsföring till att plocka fram stolar eller servera fika – eller varför inte som presentatör eller kulturaktör?

Det är inte en ekonomisk besparing – men en stor vinst i form av ett hus som en av besökarna beskriver som ”sitt vardagsrum”, och många andra som ”mitt hus”.

Det ligger ett hårt jobb bakom, men vårt exempel visar att **det går**.

Här visar vi hur.

Berättelser

Hugo: Vi är vinden i seglet	sidan 19
Britta: Jag gick därifrån och bara log	sidan 20
Jacintha: Jag tycker om att se idéer bli till verklighet.....	sidan 35
Veronica: Det var bra att kunna bolla idéer	sidan 37
Gloria: Vi måste synliggöra de ideella krafterna.....	sidan 48
Luis: Öppenhet kräver tid, respekt och kärlek.....	sidan 49
Eva: Hur blir vi relevanta? Fråga besökarna.....	sidan 51

Innehåll

Förord	sidan 3
Innehåll.....	4-5
Bakgrundsbeskrivning: Angered	6
1. Ett hus som engagerar.....	sidan 9
Bakgrundsbeskrivning: Blå Stället.....	10-11
Att bygga ett hus som engagerar	12
Blå Stället: Framgångsfaktorer	13
2. Blå Ställets Vänner	sidan 15
Vad gör Blå Ställets Vänner i praktiken?	16
En bro mellan huset och invånarna: Historia.....	17
Samarbeten med Blå Ställets vänner: Exempel	22-23
Blå Ställets Vänner: Framgångsfaktorer	26-27
3. Ett hus som bjuder in	sidan 29
Möten är bara ett av många sätt att mötas	31
Delaktighetens byggstenar.....	32-33
4. Hur gör man egentligen? (checklistor)	sidan 39
Vad är en dialog?.....	41
Chefens roll (+ checklista för chefer).....	42-43
Att bjuda in (+ checklista för mötesledare)	44-45
Slarva inte bort engagemanget.....	46
Engagemangets drivkrafter.....	47
Slutord: Eva Eckerbrant, enhetschef	sidan 51

Bakgrundsbeskrivning Angered:

Förort eller hemort?

Inventering:

- + Böljande ängar, massor av bostäder, många kulturer som samsas sida vid sida, goda kommunikationer (flera spårvagns- och busslinjer), köpcentrum och småbutiker, ett nybyggt sjukhus, glittrande sjöar. En stadsdel i Göteborg med över 50 000 invånare - som i sig består av flera stadsdelar, var och en med sin egen identitet. Ett vitalt kulturhus och ett myllrande föreningsliv. Hemma (för alla som bor här).
- Segregation, social utsatthet, upplevs (av vem?) ligga i utkanten av Göteborg, få arbetsplatser. Högre arbetslöshet och kortare livslängd än Göteborgssnittet.

Oavsett vilket perspektiv man väljer finns här ett stort engagemang.

För Angered, för kulturhuset Blå Stället, och för rätten att ta plats i staden Göteborg.

Det blir en skön "hemmakänsla" när alla känner alla. Folk i Angered är nog överlag lite mer öppna mot varandra.

Parya

Jobbar extra på Blå Stället och bor i Angered

1

Ett hus som engagerar

Blå Ställets verksamhet tar avstamp i Angeredsbarnas behov och intressen. Det bygger engagemang kring huset – vilket är en förutsättning för att det ska finnas intresse för att vara delaktig.

Bakgrundsbeskrivning Kulturhuset Blå Stället:

I Angered, i Göteborg

- * En knutpunkt för Angeredsbor – unga som gamla – där de kan ta del av kultur, samhällsprogram och delta i skapande verksamhet och sociala aktiviteter
- * Ett kommunalt kulturhus i Göteborg, för alla i Göteborg och i regionen
- * En mötesplats för publik från Angered och publik från andra delar av staden
- * Bidrar till en känsla av stolthet och tillhörighet i staden Göteborg för Angeredsborna
- * Bidrar till en känsla av att Angered tillhör staden för de som kommer från övriga Göteborg och regionen

Fött ur ett behov

Blå Stället är en göteborgsk ordlek som beskriver dels det blå kulturhuset bakom köpcentret i Angered centrum, dels ett hus så opretentiöst att man kan komma hit direkt från jobbet iförd blåställ. En del kallar det fortfarande för ”blåstället”.

När Blå Stället invigdes år 1979 var det det första kommunala kulturhuset i en förort. Huset föddes ur ett akut behov av kultur och samlingslokaler, i ett område som tidigare främst var fokuserat på bostäder. Utan tydliga förebilder fick starten en fläkt av experimentverkstad. Angereds livaktiga föreningsliv intog Blå Stället från dag ett – här hölls fester, diskussioner, möten och kurser i både korridorer och salar.

Den föreningsnärvaron kom sedan att åka **bergochdalbana** tillsammans med huset, som under sina 40 år varit stätt i ständig förändring. Form, innehåll och hälsotillstånd har skiftat med chefernas inriktning, personalens sammansättning, politiska strömningar, stadsdelens organisation, tidsandan och de ekonomiska förutsättningarna.

Kanske var det den föreställningstillvända starten som fick Angeredsborna att börja tänka på Blå Stället som ”vårt hus”? Under åren har både föreningar och invånare känt ett starkt engagemang i ”sitt hus” – ibland för att de känt sig välkomna, ibland för att de känt sig bortskuffade.

I huset har funnits en tradition av dialog med besökare – även om den i vissa perioder främst har vilat på engagerade ur personalen, med eller utan mandat uppiifrån. I samband med en större ombyggnation av Blå Stället 2012-2014 inleddes en ambitiös, och chefsledd, dialog för att ta tillvara Angeredsbornas starka känslor för sitt hus och låta dem vara med och forma verksamheten.

Ur processen föddes ett **uniktt delaktighetsarbete**, som gör att 40-åringen Blå Stället år 2019 sedan många år är ett av landets mest inkluderande kulturhus, med en livaktig medverkan av invånare och besökare.

Hur bygger man ett hus som engagerar?

Det är svårt att be invånarna tycka till om något de inte är engagerade i. Då kommer ingen.

Engagemanget måste förstås inte handla om något man älskar – däremot måste det handla om något man behöver. Grunden i delaktighetsarbetet är att verksamheten är relevant för den målgrupp man riktar sig till.

Hur bygger man en relevant verksamhet?

Det gäller att komma in i den goda cirkeln: En verksamhet som avspeglar besökarnas behov och intressen leder till engagemang. Engagemanget gör det möjligt att bättre låta verksamheten avspegla besökarnas behov och intressen.

För att välkomna engagemang krävs mer än en dialogprocess. Det krävs en verksamhet som i sin helhet – från personalens attityd till programverksamhetens innehåll – signalerar att huset inte är till för de anställda eller för experter, utan för alla.

Läget är också viktigt – äger man lyckan att ha lokaler som ligger nära andra relevanta verksamheter kan man ”åka snålskjuts” på att många besökare redan känner sig hemma i huset. I samma hus som Blå Stället ligger biblioteket, teatern, gymnasiet och medborgarkontoret. Gymnasiets elever går varje dag genom Blå Ställets stora korridor Blå Gången för att äta sin lunch i matsalen – som efter matstunden återgår till att vara Blå Ställets stora scen. Guldläge!

Barn- och ungdomsverksamhet är en annan pelare att bygga på. I Blå Stället finns öppna verkstäder för barn och gratis lovaktiviteter under alla skollov. För låg Kulturskolan i samma lokaler. Många ungdomar upplever att de har ”vuxit upp” i huset.

Framgångsfaktorer:

Att bygga ett relevant kulturhus

- * Var finns de aktiva och engagerade i närområdet? I Angered finns de ofta i föreningslivet. Därför har Blå Stället bjudit in föreningar i området att arrangera program någon gång per termin – i gengäld kan de få disponera en lokal exempelvis ett par timmar i veckan.
- * Låt berörda finnas med på scen. I ett samhällsprogram om tiggeri kan tiggare ges plats att ge sin bild. Pratar man om flyktingfrågor kan en person med erfarenhet av att fly bjudas in.
- * Ge alltid tillfälle till diskussion. Satsa på samtal snarare än debatt. Bjud in publiken att delta.
- * Sänk tröskeln för att se en utställning eller delta i en aktivitet genom att förlägga den till en plats där besökarna ”ramlar in” i den, t ex en korridor eller hall.
- * Erbjud aktiviteter för eget deltagande och eget skapande, till exempel workshops och öppna verkstäder.
- * Tillgängliggör de egna resurserna för fler. Ljud- och ljus- anläggningar, datorer med program för illustration och ljudbearbetning, kök, kunskap om hur man fakturerar... Bli en möjliggörare och mentor för de som har idéer.
- * Är ett arrangemang ett samarbete med volontärer eller engagerade? Låt dem vara med presentatörer; bjud in dem att hjälpa till. Det skickar en kraftfull signal till publiken: Här behöver man inte vara expert för att delta.

2

Blå Ställets Vänner

En grupp engagerade personer som både påverkar verksamheten och bidrar till den. Gruppen är navet i delaktighetsarbetet.

I praktiken:

Vad gör Blå Ställets Vänner?

- * Kommer på möten ca 1 gång/månad under terminerna.
- * Kommer med förslag till program och annan verksamhet. Förmedlar till Blå Ställets personal sina tankar kring vad boende i Angered vill ha och behöver.
- * Fungerar som "ambassadörer" - speciellt i samband med Blå Ställets aktiviteter utanför huset, när Vännerna iklar sig Blå Ställets Vänner-t-shirts och berättar om huset på ett personligt sätt.
- * Bidrar i samband med programverksamhet: Praktiska sysslor, fotograferar, värdskap.
- * Bidrar till själva programmen: Kan handla om allt från att delta själv med egen kompetens till att bidra med kontakter, fungera som presentatör eller sitta med i arbetsgrupp kring större program/projekt.
- * Rekryterar nya Vänner till gruppen.

En bro mellan huset och invånarna

Ett möte med Blå Ställets Vänner är som en blandning av en fika bland vänner, ett discussionsforum och ett APT-möte. Här träffas engagerade som brinner för Blå Stället och som vill påverka och bidra. Mötena leds av personal från Blå Stället, som informerar om allt från aktuella omorganisationer till kommande program, och tar upp förslag.

Upprinnelsen var dialogprocessen inför den stora ombyggnaden av Blå Stället 2012-2014. Då bjöds Angeredsborna in till träffar för att diskutera vilket hus de ville se. Husets största lokal blev full, och de synpunkter som kom fram var allt från "det borde finnas fler öppna toaletter" till önskemål om större lyhördhet för Angeredsbornas önskemål.

Ledningen var tydlig med **vad som kunde påverkas** (verksamhetens inriktning och önskemål kring ombyggnationen) och vad som inte kunde påverkas (budgeten var begränsad – och ingen förening kunde få en egen lokal). Ur mötena föddes ett konkret förslag från besökarna: Kunde man bilda en grupp volontärer som jobbade kring en kulturfest?

Kulturfesten blev en succé, med ett stort inslag av lokala föreningar.

Den markerade också starten för ett varaktigt delaktighetsarbete på Blå Stället. Husets personal hade fått lära sig vad som krävdes för att Angeredsborna skulle känna sig som en del av huset. Gruppen som jobbat med kulturdagen blev kvar, och tog sig namnet Blå Ställets Vänner.

Ingen kunde ha gissat att dialogträffarna skulle leda till att en ny samarbetspartner, bestående av frivilliga, engagerade krafter, skulle födas. Numera arrangeras program ofta som ett **samarbete** mellan Blå Stället och Blå Ställets Vänner.

Ersättningen? Fika på mötena.

Och en känsla av delaktighet, och att få bidra till det hus som man upplever som sitt.

Kontakta oss
Om du
Eller din förening
Vill
Göra en utställning
Läsa poesi
Föreläsa
Ha en konsert
Eller på
Annatsätt
B'dra
H att förbättra
Jorden.
Tack
På förhand!

Välj dig till ansvar
eller se blåtillståndet på sidan 10

Foto: Raúl Carrasco

Vi är vinden i seglet

” När dialogprocessen höll sitt första möte 2012 var jag där och sa jag att jag ville ha öppna dörrar. Alla dörrar i Blå Stället var låsta förut och jag kände att jag störde när jag kom hit. Sedan blev det ett möte till. Jag fortsatte kräva öppna dörrar.

Och det blev öppna dörrar! Det kändes som en seger.

Efter det känner jag att jag måste ge tillbaka. När jag blev pensionär saknade jag mitt jobb i skolan, så av eget intresse började jag läsa sagor för barn här i huset. Sedan blev det sagor för vuxna, och sedan en spanskakurs. Jag har byggt bilar med barnen, och byggt drakar.

Jag känner glädje i Blå Ställets Vänner. Ledningen är med, och det är viktigt. Men det är inte ”vi” och ”dem”. Alla är med i båten – men vi är vinden i seglet.

För mig är det det goda exemplet på riktig demokrati. Hemligheten är att det kommer underifrån, och inifrån – inte från ett projekt, eller en konsult, eller ett EU-projekt.

Det är inga måsten utan helt frivilligt. Man känner sig välkommen, och man känner sig viktig. När vi jobbar med ett evenemang blir jag stolt. När det äntligen blir av tänker jag ”det är min grupp som gör detta”!

Jag känner att Blå Stället är mitt hus. När jag kommer hit känner jag att jag kommer hem.

”

Hugo
Aktiv i Blå Ställets Vänner

Jag gick därifrån och bara log

Blå Ställets Vänner är en idéspruta och ett bollplank. Vi kommer med idéer och genomför dem. Vi har jättestort inflytande!

Men det här är ingen quick fix. Det är ett kneg. Det är ett hårt arbete – men det ger jättemycket tillbaka. Jag har varit med på julfester som vi arrangerat tillsammans. Man ser barnen, och ser att det vi gör berikar människors vardag. Jag har varit med på 8 mars-fester där vi fått stänga dörrarna för att det varit så mycket folk. Jag tänker på en kulturfest vi var med och gjorde. Det var så många människor! Man stod vid dörren och släppte in någon så fort någon gick ut. Det var två libanesiska dansgrupper, och matprovning från två kinesiska grupper. Det var en författarinna som drog väldigt mycket barn, och deras föräldrar kom med.

Jag tror att vi i Blå Ställets Vänner bidrog till att det blev ett så brett utbud, och så mycket folk. Vi gör att det kommer lite fler, och att det blir lite mer meningsfullt – och lite trevligare! Det var väldigt mycket jobb, men jag gick därifrån och bara log. Jag har fortfarande affischen kvar hemma.

Det finns ett tryck efter gemensamheten. Tillsammans kan vi skapa gratis, meningsfulla kulturaktiviteter – det är tjugiga ord men det är faktiskt så.

För mig personligen är det spännande att vara med och utveckla Blå Stället. Man kan fråga sig varför jag valde just det här kulturhuset, jag bor ju inte i Angered. Jag valde Blå Stället för att det är enkelt att vara där. Det är trevligt, enkelt och chosofritt. Jag kan komma in i korridoren på Blå Stället och bara le.

Britta

Aktiv i Blå Ställets Vänner

Case:

Angered's bokmässa

År 2018 var det premiär för **Angered's bokmässa** – en ny arena för skrivande personer både i Angered och andra förorter. Syftet var framför allt att lyfta litteraturen och poesin i förortsområden. Mässan blev en succé med runt 70 medverkande och över 3 000 besökare.

Idén kom från José Romero och Yarko Rhea Salazar, som bägge är verksamma i Angered. De tog upp idén med Blå Stället, som tog den vidare till Blå Ställets Vänner.

Blå Ställets Vänner backade entusiastiskt upp idén och kom med ytterligare förslag. En **arbetsgrupp** bildades med en samhällsproducent från Blå Stället, en representant för Angered's bibliotek och **runt tio engagerade frivilliga**, av vilka de flesta var med i Blå Ställets Vänner (men även andra engagerade kom med i gruppen). Arbetsgruppen beslutade exempelvis vilken policy som skulle gälla kring medverkan i bokmässan, lade förslag på och kontaktade föredragshållare och utställare, jobbade med ansökningar för att få finansiering och planerade genomförandet.

Det blev många möten, under nästan ett års tid.

Blå Ställets personal **koordinerade** arbetsgruppen och utförde mycket av det praktiska arbetet inför mässan. Blå Stället gick även in med egen finansiering och säkrade upp samarbetspartners för att få ekonomin att gå i lös.

Under själva bokmässan var Blå Ställets Vänner på plats med **runt tio personer** som bland annat fotograferade, spred information kring evenemanget vid det näraliggande köpcentret och vid spårvagnshållplatsen, ordnade fika till utställare, svarade på frågor från besökare, välkomnade föredragshållare och var konferencierer på scen. Flera av Blå Ställets Väners medlemmar var också själva utställare eller medverkade på andra sätt. Samtliga i Blå Ställets personal jobbade också under evenemanget.

I praktiken:

Exempel på samarbeten mellan Blå Stället och Blå Ställets Vänner

- * Många föreningsdagar och kulturfester med många lokala föreningar och andra som uppträder, säljer mat, presenterar sig och erbjuder workshops. Blå Ställets Vänner bidrar med idéer, kontakter med föreningar och praktiskt arbete, exempelvis möblering, fikaförsäljning, informationsspridning och värdskap. Blå Stället bidrar med samordning och praktiskt genomförande.
- * Fotokurs + utställning. Blå Ställets Vänner bidrar med kursledare, bjuder in deltagare, sprider information, samordnar utställningen. Blå Stället bidrar med samordning, material, utrustning och lokal.
- * Sagoläsning för barn. En medlem i Blå Ställets Vänner ställer upp och läser sagor. Blå Stället bidrar med samordning och lokal.
- * Utåtriktade verksamheter, t ex Hammarkullekarnevalen. Blå Stället har ett tält och personal på plats. Blå Ställets Vänner bidrar med informationsspridning, kontaktnät och personliga berättelser, iförda Blå Ställets Väners t-shirt.

Volontärer från Blå Ställets Vänner deltar på Angereds bokmessa.

Foto: Raúl Carrasco

Angereds bokmessa: Arbetsgruppen står på scen för att hålla invigningstal och läsa egna texter.

Foto: Raúl Carrasco

Möte med Blå Ställets Vänner – alltid med fika.

Foto: Renée Timlin

Sommaravslutning med Blå Ställets Vänner. Den sociala biten är viktig.

Foto: Renée Timlin

Framgångsfaktorer:

Så har Blå Ställets Vänner kunnat fungera i så många år

- * Kontinuitet. Blå Ställets Vänner är inget projekt.
- * Tid finns alltid för att ha trevligt. Blå Stället bjuder alltid på fika, och alla möten inleds med fika och mingel.
- * En av Blå Ställets producenter håller i Blå Ställets Väners möten, och tar det övergripande ansvaret för samarbetet med gruppen. Den ansvariga kallar till möten, ser till att alla får komma till tals och stämmer av att gruppen organiseras så som det passar de flesta bäst.
- * Chefen för Blå Stället närvarar ofta på Blå Ställets Väners möten – det signalerar att gruppen är viktig för Blå Stället, både till gruppen och till övrig personal.
- * Bredden i gruppen ses som viktigare än antalet deltagare. Viktigt att stora grupper invånare har representation.
- * Gruppen är ingen förening. Det gör att deltagare kan komma och gå som det passar i deras övriga liv, och kan ta en paus ibland utan att ha krav på sig att delta.
- * En del Vänner är en förmedlande länk till en förening de är aktiva i – men ingen representerar någon annan än sig själv. Ingen röst väger tyngre än någon annans.

Blå Ställets Vänner är inget projekt

I områden som beskrivs som socialt utsatta är projekttröttheten stor.

Otaliga projekt som ska lösa det ena problemet eller det andra har kommit och gått.

Bland de mest engagerade invånarna finns nog ingen som inte har erfarenhet av att sitta i en ”dialoggrupp” eller komma på ett ”dialogmöte” – för att sedan besviket (eller luttrat) konstatera att det inte blev något resultat den här gången (heller). Pengarna tar alltid slut, och då slutar även dialogprocessen.

Blå Ställets delaktighetsarbete, och Blå Ställets Vänner, är inga projekt – utan ett **arbets-sätt**. Blå Stället har bestämt sig för att jobba med delaktighet på alla nivåer. Det kan finnas anställda som har speciella ansvarsområden vad gäller delaktighet – men samtidigt förväntas samtliga i personalen jobba med delaktighet: Genom att vara välkommande, lyssna av, plocka upp idéer och fästa vikt vid besökarnas upplevelser, förslag och kritik.

Alla arbetsledare kan förstå att det ligger ett långt och inte alltid enkelt arbete bakom – men det har lyckats, och det har varit värt det.

Alla i personalen är medvetna om att samarbetet med Blå Ställets Vänner, och öppenheten för andra som kommer med en projekttid eller förslag kring programpunkter eller verksamhet, inte sparar tid eller pengar.

Tvärtom – det tar längre tid än att ta in synpunkter och att lyssna på förslag.

Men det blir bättre. Det blir en verksamhet som är relevant för de som kulturhuset är till för.

Och det blir ett hus som en stor del av Angeredsborna upplever som ”sitt”.

3

Ett hus som bjuder in

Delaktighet är så mycket mer än en dialogprocess, eller en grupp av frivilliga. Delaktighet är ett arbetssätt, och en attityd. När förslag och kritik tas emot med entusiasm av alla i personalen missar man inga goda idéer.

Personalen på Blå Stället säger aldrig "det där går inte", det är aldrig den där negativa tonen. De säger snarare "det ska vi ta till oss".

Renée

Aktiv i Blå Ställets Vänner

Foto: Renée Timlin

Möten är bara ett av många sätt att mötas

En del är ointresserade av att komma på ett dialogmöte. Andra tror inte att de har något att bidra med, trots att de har det. Ytterligare andra ogillar möten. Exempelvis många unga är vana att föra fram sina idéer på andra sätt och tänker mer i projekt eller events.

Det gäller att skapa så många olika forum som möjligt för den som har idéer eller vill bidra, så att var och en kan hitta sitt sätt.

En medveten rekrytering kan bidra till att "sänka tröskeln" för engagerade personer att ta kontakt. På Blå Stället finns marknadsförare, producenter, publikvärdar och vaktmästare som rekryterats just för att de både har rätt kompetens – och ett stort kontaktnät i Angered. Kanske bland föreningar, kanske i en viss språkgrupp, kanske i en viss stadsdel. Det gör att många fler Angeredsbor har en enkel ingång till att höra av sig till Blå Stället med sin idé: De känner ju redan Patricia, eller Fatuma, eller Dubravko.

Eller så hör de kanske av sig till någon i Blå Ställets Vänner, som sedan snabbt kan förmedla kontakt.

Det kan vara så enkelt som att man kan fråga vem som helst i personalen om vad som helst, vare sig det är chefen eller en vaktmästare – och att den person man pratar med är trevlig och välkomnande. Vare sig det gäller en fråga om var närmsta apotek finns, eller ett förslag kring ett samarbete.

sid 15

Blå Ställets Vänner

På Blå Stället finns Blå Ställets Vänner – en grupp engagerade personer som både påverkar verksamheten och bidrar till den. Gruppen föddes ur en öppen dialogprocess.

Dialogprocess

Blå Stället bjöd in till dialog – och Angeredsborna kom. Processen blev startskottet på ett ömsesidigt lärande, och nya former för samverkan.

sid 41

sid 9

Ett hus som engagerar

Blå Ställets program tar avstamp i Angeredsbornas behov och intressen. Det bygger engagemang kring huset – och gör att det är hit man kommer med sina idéer.

Äkta delaktighet kräver många olika byggstenar

”Det sitter i väggarna”

Delaktighet är en attityd. Engagemang, förslag och kritik tas emot med entusiasm av alla i personalen – oavsett vilken form det tar sig.

sid 31

Medveten rekrytering

Blå Stället har medvetet rekryterat personer med breda kontaktytor i stadsdelen. De kontaktytorna blir Blå Ställets, och gör kontaktvägarna kortare mellan Angeredsborna och deras kulturhus.

”Kom in på en kaffe”

Både chef och anställda är lätta att få tag på – och tar gärna en fika för att prata en stund. Då missar man inga goda idéer.

sid 31

Närkontakt med föreningar

En stor del av Angereds engagerade finns inom det aktiva och myllrande föreningslivet. Genom att erbjuda en scen och en plats för föreningarna byggs värdefulla kontakter med personer som har idéer.

sid 48

Petra i Blå Ställets tält på Hammarkullekarnevalen.

Foto: Renée Timlin

Jag tycker om att se idéer bli till verklighet

” Jag tycker att det är viktigt med kultur, så jag har varit mycket på Blå Stället. Vissa söker sig till kulturen – men här har jag upplevt att personalen riktigt kastade kulturen på en.

Om du kommer med ett förslag kan du inte räkna med att få det serverat, utan det krävs att du är delaktig. Vi i Blå Ställets Vänner har kommit med idéer, och det mesta har varit möjligt att genomföra. En hel del har hamnat i programbladen. Det är inte bara snack.

Jag drivs av nyfikenhet. Jag tycker om att se en idé bli till verklighet. Jag vill känna att jag är en del av någonting.

Förra året stod jag och delade ut lappar för Blå Stället på Hammarkullekarnevalen. En tjej – jag känner hennes mamma – kom fram och sa att hon hade en idé, så jag ryckte tag i Anni-Frid som ju är producent, hon var precis i närheten, och sa ”kom här, prata med den här tjejen”.

Och för några veckor sedan, nästan ett år senare, förverkligades idén! Det var ett event kring svarta kvinnors varande. Du, det kändes som att komma in i någons vardagsrum! Det var poesi och konst och allt möjligt. Jag kom dit på väg till affären med min dramaten och tänkte bara titta in, jag hade massvis att göra – men jag satt kvar tills det var slut. Det hade gjort så fint, ojoj. Det var en medvetenhet, verkligen ”awareness”. Det var inget de bara hade rafsat ihop. Det var en genomtänkt idé, och väldigt lyckat.

Framtiden... jag har en galen idé: Tänk dig Göteborgssymfonikerna, här på ängen, en sommardag, tillsammans med lokala förmågor. Här, i Angered! Det är min dröm.

”

Jacinta
Aktiv i Blå Ställets Vänner

Foto: Marita Pettersson

Det var bra att kunna bolla idéer

” Jag hade ordnat ett poesievent med en kompis tidigare, och var sugen på att styra upp ett nytt event. Jag hade Blå Stället i tankarna eftersom jag växte upp i Angered och har varit där en del som barn.

Första gången jag berättade om mina planer var på Hammarkullekarnevalen i maj. Jag träffade på Jacintha, som stod i Blå Ställets tält på karnevalen, och hon såg direkt till att jag fick kontakt med Anni-Frid, som är producent på Blå Stället.

Anni-Frid gillade min grundidé. Hon ville att vi skulle ha lång framförhållning och föreslog februari. Det kändes perfekt för det är ju Black History Month.

Hela processen har varit jättekul. Det mesta har jag gjort själv: Skrivit till konstnärerna, gjort scheman och så vidare. Det har varit jätteskönt att få bolla med Anni-Frid och få tips av henne. Blå Ställets personal hjälpte till jättemycket dagen före eventet. Sedan hade jag vänner som kom och hjälpte mig under själva eventdagen. Vi hade försäljning av konstverk och dikter, poesiläsning, boksamtal och loppishörna. Jag tror att vi blev tio utställare, alla svarta kvinnor och icke-binära. Jag höll i hela eventet och presenterade alla från scenen, och höll i boksamtalet.

Det blev jättyllyckat. Det var olika åldrar, en sån go blandning. Jag fick mycket beröm för att det var en positiv energi när man kom in. Jag ville få fram en harmonisk och lugn känsla, så att man skulle vilja hänga kvar. Vi ställde stolarna som i ett café.

Jag tycker att jag fick väldigt fria händer – samtidigt var det skönt att kunna bolla idéer och ställa frågor, typ ”ser det här mejlet okej ut”, eller ”kan man göra så här tror du”. Jag lärde mig att bygga processen steg för steg.

”
Veronica

Flyttade för ett år sedan tillbaka till Göteborg från Los Angeles

4

Så hur gör man egentligen?

Checklistor för dig som vill dra igång – och behålla – en äkta delaktighet.

Anger

Ibland kommer idéer fram och blomstrar. Till exempel ville vi i Blå Ställets Vänner lyfta situationen med de nya flyktingarna. Det blev många program som var både viktiga och relevanta. Vi är med i diskussionerna. För min del är det speciellt politiska och sociala frågor som är intressanta, då är jag alltid närvarande.

När jag pratar om delaktighet pratar jag om en demokratiseringsprocess, och om att ge en röst till människorna som bor i Angered. Till kvinnor, män, äldre, artister, ungdomar – alla ska ha möjligheten att lyfta frågor som är viktiga för dem och begära möjligheten att lära sig och utvecklas.

Raúl

Aktiv i Blå Ställets Vänner

Det är viktigt att alla som är engagerade känner att de blir lyssnade på, och att de både får information och får ge information. Om det inte funkar kan det istället börja spridas negativa rykten kring verksamheten. Det kan uppstå kritik och insändare till exempel från folk som skulle vilja vara med och tycka och tänka, men som inte får det. Så ett delaktighetsarbete är ett slags förebyggande verksamhet.

Själv vill jag gärna hänga med i vad som händer. Blå Ställets personal berättar om organisationsfrågor och annat som är på gång, om det är ombyggnationer i Angered till exempel. Jag tycker att det är viktigt att man är med och engagerar sig i det som händer lokalt. Det känns lite mer som att man är hemma då.

Geza

Aktiv i Blå Ställets Vänner

Vad är en dialog?

Med tanke på att de flesta vet vad en dialog är är det lite sorgligt att det är så vanligt att kalla ett **informationsmöte** för ett **dialogmöte**.

Inget ont om informationsmöten. Men det är viktigt att skapa rätt förväntningar – och den som medverkar i en dialog förväntar sig att bli lyssnad på, att bli tagen på allvar, att få säga sitt, att lära sig något om någon annan och att få dela med sig av sin egen kunskap. Det gäller bägge parterna i dialogen, i lika hög grad.

Därför fungerar det mindre bra att lägga ut en dialogprocess på en extern konsult. Då minskar chanserna till lärande om och av varandra.

Det är bra att vara medveten om maktförhållandena i en dialog mellan anställda och frivilliga. Den som är anställd i ett kulturhus har makt att bestämma vad som ska hända i kulturhuset – det har inte den frivilliga.

Att bjuda in till dialog innebär att man är beredd att dela med sig av lite av den makten. Det är viktigt att vara tydlig med hur mycket man är beredd att dela med sig av.

I en bra dialog byggs förtroende. I dialogen mellan Blå Stället och Blå Ställets Vänner, eller mellan Blå Stället och föreningarna, eller mellan Blå Stället och en engagerad person med en projektidé, har den frivilliga värdefull kunskap som Blå Stället inte har: Kunskapen om vad en viktig grupp människor vill ha och behöver. Samtidigt har Blå Stället värdefull kunskap som de frivilliga inte har: Professionens stora kunskapsbank om hur man arrangerar och driver projekt och får en bra aktivitet att bli verklighet.

I en dialog ska man vara lyhörd. Med tanke på att engagemang underifrån inte kan ersättas av någonting annat behöver det behandlas som den värdefulla diamant det är. Den som är anställd behöver alltså om något vara lite mer lyhörd än den som ger av sin dyrbara fritid, sina idéer och sin glöd.

Den engagerade får sin belöning när idéer och förslag blir till verklighet. Men några uppmuntrande ord, en fika och en uppskattande nick skadar aldrig.

Checklista för chefer

- * Börja med att förbereda och motivera personalen. Räkna med att det tar lång tid. Ta personalens oro på allvar. Stå fast. Förklara varför. Lyft frågan ofta och visa att den står högt på dagordningen. Kanske allra högst.
- * Tre former av delaktighet kan vara bra att skissa upp:
 - Bred inbjudan till dialog, som gärna får göras regelbundet, exempelvis varje år eller termin.
 - Förvaltning av det som blir resultatet av dialogen, exempelvis en aktivitet eller en arbetsgrupp
 - Strukturer och attityder för öppenhet inom hela organisationen för att ta emot idéer utifrån
- * Ge någon ansvar - och tid och resurser - att ansvara för delaktighetsarbetet. Var samtidigt tydlig med att hela personalen måste jobba med delaktighet.
- * Synliggör för olika delar av personalen hur andra delar av personalen jobbar med delaktighet.
- * Se till att delaktigheten skrivs in i policy och styr-dokument. Låt det inte bli personberoende.
- * Rekrytera på ett sätt som gör att delaktigheten stärks.
- * Lägg in luft i tid och budget för att ha beredskap att "fylla på" med förslag från engagerade.
- * Spring inte på alla bollar. Tänk på stress och arbetsmiljö.

Chefens roll

Ett äkta delaktighetsarbete måste ha mandat uppifrån. Chefen är den som signalerar till både medarbetare och frivilliga krafter att delaktigheten är viktig. Chefen är den som förklarar varför. Chefen är den som ser till att det funkar – på riktigt.

Det är ett omfattande arbete som tar tid. Det kommer att kännas som att det görs i motvind ibland. Många yrkesroller kan komma att förändras i samband med att invånare och besökare bjuds in att delta i interna processer. Oftast tar det längre tid att vara mottaglig för idéer utifrån än att köra hela processen med enbart "proffs" och färre inblandade. Det kräver oftast större flexibilitet.

Som chef gäller det att vara motiverad, för att kunna motivera andra.

Ett mantra att upprepa för sig själv, ofta:

Verksamheten får högre kvalitet med deltagande från de grupper man vänder sig till.

Ett till:

Det är värt det.

Att bjuda in

Delaktigheten har satts högt på dagordningen. Personalen är med på banan. Nu ska besökarna bjudas in att delta. Men hur?

Att bjuda in kräver framför allt kreativitet. Var finns engagemanget man vill åt? Är det i föreningslivet? Är det bland de boende? Hur når man dem bäst – mejl? Sms? Flygblad? Besök? Bara på svenska eller flera språk?

Det finns inga färdiga svar. Blå Stället började med en mejllista med hundratals adresser. Folk som varit engagerade förut, föreningar, nyckelpersoner, sådana som ”alla kände”, och som visat engagemang för huset på ett eller annat sätt.

Oftast räcker det inte med att bjuda in, speciellt inte om man tycker att det är viktigt med representation (och det tycker man förstås). Man måste söka upp. Man måste ringa, tjata, visa att det är på riktigt, att man faktiskt behöver ha in idéer, förslag och kritik.

Kanske finns det förslag som man redan innan vet kommer att vara omöjliga att tillgodose. Då kan man vara tydlig med det från början. För Blå Stället blev det viktigt att säga direkt: ”Nej, ni kan inte få en egen lokal”. För andra kommer budskapet vara ett annat.

Fundera också över tidigare erfarenheter hos deltagarna. Chansen är stor att engagerade personer har varit med om en och annan misslyckad ”dialogprocess”. Fråga dem om deras erfarenheter och vad som gick fel, och lär av dem. Har man själv varit inblandad i en sådan process som inte blev lyckad behöver man kommentera det, och vara medveten om att man har en uppförbacke för att bygga nytt förtroende.

När mötet väl händer, och när förslagen börjar ramla in – då är det bra att smida medan järnet är varmt. Bli konkret ganska snabbt. Identifiera något som går att genomföra, och genomför det.

Och gör det tillsammans med de som kommit med idén.

Sedan kommer det allra svåraste: Sluta inte bjuda in. Nästa gång kanske det blir något helt annat som blir resultatet.

Att samordna frivilligt engagemang:

Checklista för mötesledaren

- * Styr inte för hårt. Lös inte problem direkt – låt gruppen hitta en lösning.
- * Var konkret. Försök ha diskussioner där man kan komma fram till ett konkret utfall.
- * Sätt ”lagom” press på deltagarna. Det får inte vara för betungande, men lite tjat för att påminna om ett möte visar att man bryr sig och värderar medlemmarna högt.
- * Vissa funderingar behöver inte ta tid från mötet. Ta det enskilt, eller skapa separata arbetsgrupper om det behövs.
- * Var ärlig med att allt inte går att genomföra. Vissa ogenomförbara idéer kan avfärdas direkt på mötet.
- * Det som kräver yrkeskompetens ska skötas av personal – men kanske kan processen öppnas för andras lärande?
- * Var uppmärksam på ”informella ledare”. Avbryt utan att bli auktoritär. Var professionell. Se till att alla får höras.
- * Om det kommer in en person som riskerar att sänka hela gruppen – ta tag i det genast. Diskutera med arbetskamrater och kanske med gruppen, och försök hitta en lösning.
- * Det är inte alltid viktigt att nå konsensus.
- * Det ingår i yrkesrollen att ta kritik. Använd kritiken.
- * Låt hela personalen lära känna gruppen, och tvärtom.
- * Ge och ta. Ge mycket information. Lyssna och lär mycket. Uppmuntra.

Slarva inte bort engagemanget

Engagemang är en gåva – men ändå inte gratis. Betalningen sker bara i andra valutor än pengar.

Vad får en person att engagera sig, och vad vill den ha i gengäld?

Det finns lika många svar som det finns engagerade människor. Den gemensamma nämnaren är att de slutar vara engagerade om de inte hittar det de söker.

För den som tar emot engagemang är det viktigt att fundera över hur man kan återgälda gåvan.

Och det kan inte ligga på en person att göra det, utan hela personalen behöver vara medveten om vad de frivilliga vill ha och behöver, och medverka till att de får det.

- ## Engagemangets drivkrafter*
- * Vill påverka verksamhet och inriktning
 - * Vill bidra – med kompetens, arbete, idéer, kontakter, egen medverkan (eller med uppmuntran till andra som bidrar).
Vill berika den befintliga verksamheten.
 - * Vill känna sig delaktig och informerad; veta "vad som är på gång" inom kulturlivet, i stadsdelen och på Blå Stället
 - * Ha trevligt! Träffa nya människor, vara social, kanske få nya vänner
 - * Ta ansvar – för demokratin, för Blå Stället, för stadsdelen
 - * Lära nytt och/eller testa vingarna; få ta del av resurserna på Blå Stället (i form av utrustning, kontakter, kompetens med mera)
 - * Känna sig sedd och uppskattad, inte minst genom att märka att ens kompetens och kunskap är värdefull, tas emot, formuleras och kommer till användning
- *slutsatser från intervjuer med Blå Ställets Vänner.
En eller flera faktorer var viktiga för var och en som medverkade.

Vi måste synliggöra de ideella krafterna

När jag anställdes var det för att öppna för samarbeten med föreningar, för jag har ganska lång erfarenhet av Angereds föreningsliv. Jag fick ta hand om Söndagsöppet. Då ska huset vara öppet för föreningar: De får möjlighet att vara i huset med sin verksamhet mot att de samarrangerar ett större program på Stora Scenen med oss, och ibland gör enklare program i Blå Gången. Jag brukar koppla ihop dem med en annan producent om de har andra idéer för olika program i huset.

Det har tagit tid, men föreningarna har börjat komma tillbaka till huset.

Mitt jobb som producent på söndagarna kräver tålmod, kreativitet och flexibilitet. Ibland planerar man noga, och så blir det ändå ändringar i sista minuten. Självklart blir det en del stress, men jag är medveten om att de föreningsaktiva lägger sin ideella tid.

Det är viktigt att föreningarna kan göra detta, och de är stolta över att göra program tillsammans med oss. Och det är viktigt för samhället att kunna visa styrkan i de föreningar som finns i Angered och Göteborg. Den ideella sektorn har stor betydelse, och en stor del av kulturlivet i Angered görs i föreningar. Vi måste synliggöra de ideella krafterna och deras betydelse för kulturlivet.

För mig är det också en demokratifråga: Vilka syns, och vilka syns inte, i staden? Samhället har blivit mer kosmopolitiskt – tack vare grupper av människor som kommit till Sverige. Det måste man synliggöra som kulturinstitution.

Det är ett väldigt roligt arbete. I varje människa finns en berättelse som borde berättas. Alla människor kan något.

Gloria

Anställd på Blå Stället
Före anställningen aktiv i Blå Ställets Vänner

Öppenhet kräver tid, respekt och kärlek

Jag brukade försöka ringa de mest aktiva 15-20 personerna, de som redan hade engagerat sig i många sammanhang. "Tjena, hur är läget? Jag vill påminna om att vi har möte nu på måndag".

Många blir glada att man ringer, och kanske passar de på att ventilera lite. Man bevarar elden levande hos de här nyckelpersonerna.

Det "osynliga" arbetet är helt avgörande. Om det tar tid? Ja. Vill man att det ska ge resultat tar det tid. Man måste ha tid att vara lyhörd. Det finns folk som tror att man sätter igång en grupp på ett par möten, och sedan ska den leva sitt eget liv. Det kan vara svårt att övertyga dem om att det inte är så.

Man måste vara öppen för de som kommer med andra drömmar och nya perspektiv. Det är svårt att inkludera nya processer, nya sätt att tänka, nya människor. Det kräver tid, respekt, energi och kärlek. Man måste ha både engagemang och professionalism.

Det är lätt att hamna i "det gör vi i mån av tid". Men man har alltid deadlines och göra-listor. Man måste lyfta att detta är en av de viktigaste verksamheterna som huset gör. Det borde vara det första man gör, och sedan krydda med annat.

Man kan inte alltid ha en tidsgräns. Man kan inte säga till någon som kommer på sin fritid: "jag har en kvart". Det gäller också mötena: Det ska alltid finnas kaffe och macka, så att folk som kommer från jobbet kan mingla, prata, ha lite trevligt. Sedan kan man ha möte.

Luis

F d anställd på Blå Stället
Sedan ett par år pensionär och aktiv i Blå Ställets Vänner

Slutsats

Vad fyller Blå Ställets Vänner,
och det övriga delaktighetsarbetet,
för funktion för Blå Stället?

- * En "kritisk vän" som ser till att Blå Stället fortsätter att bottna i Angeredsbornas behov och intressen
- * "Mun till mun"-information av ett slag som Blå Stället själva aldrig kan producera eller köpa – Blå Ställets Vänner pratar om verksamheten utifrån sin egen erfarenhet och kärlek till huset
- * Kontakter, kompetens och nätverk man annars kanske inte skulle fått tillgång till
- * En extra resurs vid stora arrangemang
- * Ett bollplank som vässar programmet ett steg
- * Den sköna känsla som kommer av att ha bidragit till demokrati i verkligheten

Hur blir vi relevanta? Fråga besökarna.

” Varför ska vi som är anställda inom en kulturinstitution släppa in besökarna för att påverka den verksamhet som vi är proffs på?

Det har varit en viktig diskussion på Kulturhuset Blå Stället under min tid här. Samtidigt som vi har en genuin respekt för människor och deras rätt att påverka är vi anställda av en anledning: Vi har erfarenhet och kompetens, och den ska vi använda. Jag som verksamhetschef har alltid det yttersta ansvaret, och medarbetarna har sina ansvarsområden där de är proffs på vad de gör.

Det vi kan – och ska – göra är att släppa in målgruppen för att de ska kunna påverka det som är viktigast för dem. Det är något som står i alla styrdokument – men det är inte bara därför vi gör det. Vi gör det för att resultatet blir en verksamhet som är i samklang med dem som verksamheten är till för. Verksamheten blir helt enkelt bättre och mer relevant.

Vi behöver besökarnas synpunkter, idéer och önskemål, vare sig det är i form av en diskussion på ett möte med en grupp volontärer eller genom att vi lyssnar av besökarna inom ramen för verksamheten. Vi jobbar i i dialog med besökarna för att vi behöver veta vad de vill att huset ska användas till.

Våra besökare är dessutom de bästa ambassadörer vi kan få. Bara de kan berätta hur de upplever att det är att vara i vårt hus. Att de känner sig välkomna och lyssnade till och att de har reell påverkansmöjlighet. De har samma perspektiv som de presumtiva besökarna.

Jag hoppas att du som får denna skrift i din hand kan inspireras av den och få nytta av den.”

Eva Eckerbrant

Enhetschef på Blå Stället 2011-2019

Hur skapar man äkta delaktighet?

Delaktighet finns med i de flesta styrdokument. En vacker ambition – men risken är att det stannar vid ett dialogmöte eller två.

På Kulturhuset Blå Stället i Angered i Göteborg har en stor del av programpunkterna sitt ursprung i idéer eller förslag från besökarna. I många av aktiviteterna deltar frivilliga med allt från marknadsföring till att plocka fram stolar eller servera fika – eller varför inte som presentatör eller kulturaktör?

Det är inte en ekonomisk besparing – men en stor vinst i form av ett hus som en av besökarna beskriver som ”sitt vardagsrum”, och många andra som ”mitt hus”.

Det ligger ett hårt jobb bakom.

Här berättar Blå Stället och deras nätverk av volontärer hur de gjort, med förhoppningen att andra ska inspireras i sitt delaktighetsarbete.

Göteborgs
Stad

